

BRIS

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

En studie om psykisk barnmisshandel och emotionell omsorgssvikt i BRIS barnkontakter år 2007

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

2008

En studie om psykisk barnmisshandel och emotionell omsorgssvikt i BRIS barnkontakter år 2007

BRIS

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

Definition:

Psykisk misshandel:

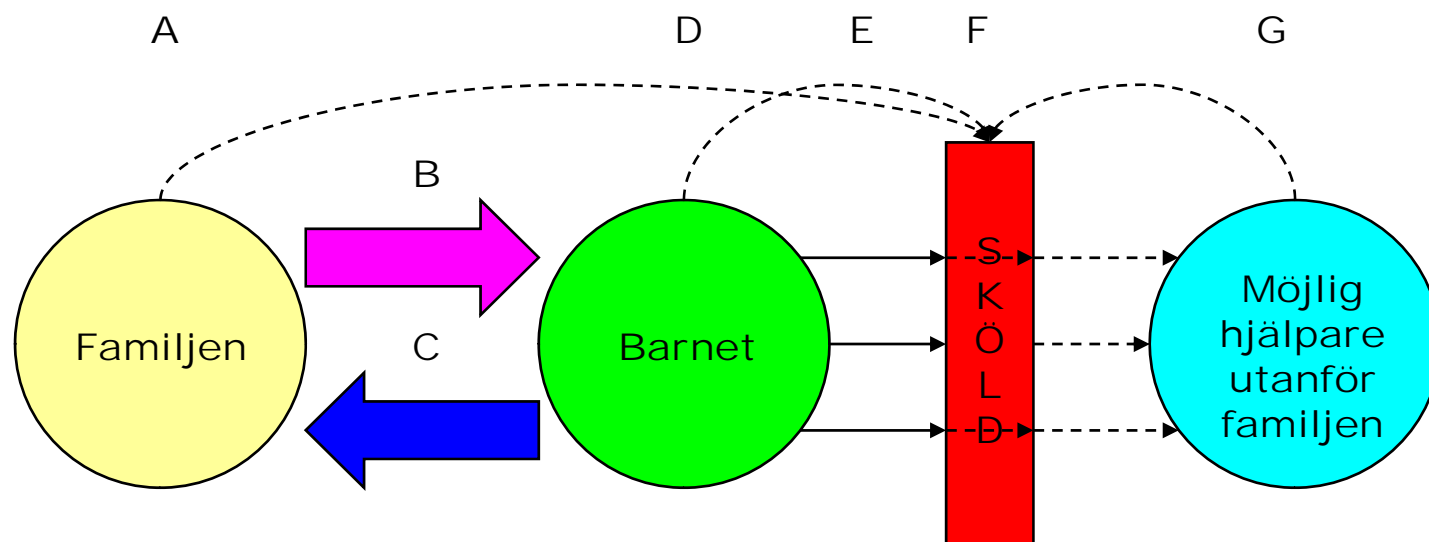
- Olika former av systematisk destruktiv kommunikation med psykiskt nedbrytande effekter.

Emotionell omsorgssvikt:

- Olika former av systematiskt utelämnad konstruktiv kommunikation som förhindrar psykisk uppbyggnad.

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

Process

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

A. Riskfaktorer

- Vuxnas missbruk

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

A. Riskfaktorer

- Vuxnas missbruk
- **Vuxnas ohälsa**

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

Flicka 14 år:

”Min pappa är utbränd. Han skriker väldigt ofta och blir arg. Sådant klarar inte mitt psyke av. Jag har panikångest och även ganska mycket depressioner.”

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

A. Riskfaktorer

- Vuxnas missbruk
- Vuxnas ohälsa
- **Vuxnas oförmåga**

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

A. Riskfaktorer

- Vuxnas missbruk
- Vuxnas ohälsa
- Vuxnas oförmåga
- **Styvföräldrar**

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

A. Riskfaktorer

- Vuxnas missbruk
- Vuxnas ohälsa
- Vuxnas oförmåga
- Styvföräldrar
- **Adoptivföräldrar**

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

A. Riskfaktorer

- Vuxnas missbruk
- Vuxnas ohälsa
- Vuxnas oförmåga
- Styvföräldrar
- Adoptivföräldrar
- **Föräldrar från andra kulturer**

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

A. Riskfaktorer

- Vuxnas missbruk
- Vuxnas ohälsa
- Vuxnas oförmåga
- Styvföräldrar
- Adoptivföräldrar
- Föräldrar från andra kulturer
- **Syskon med stora behov**

Kan man bli sjuk av ord?

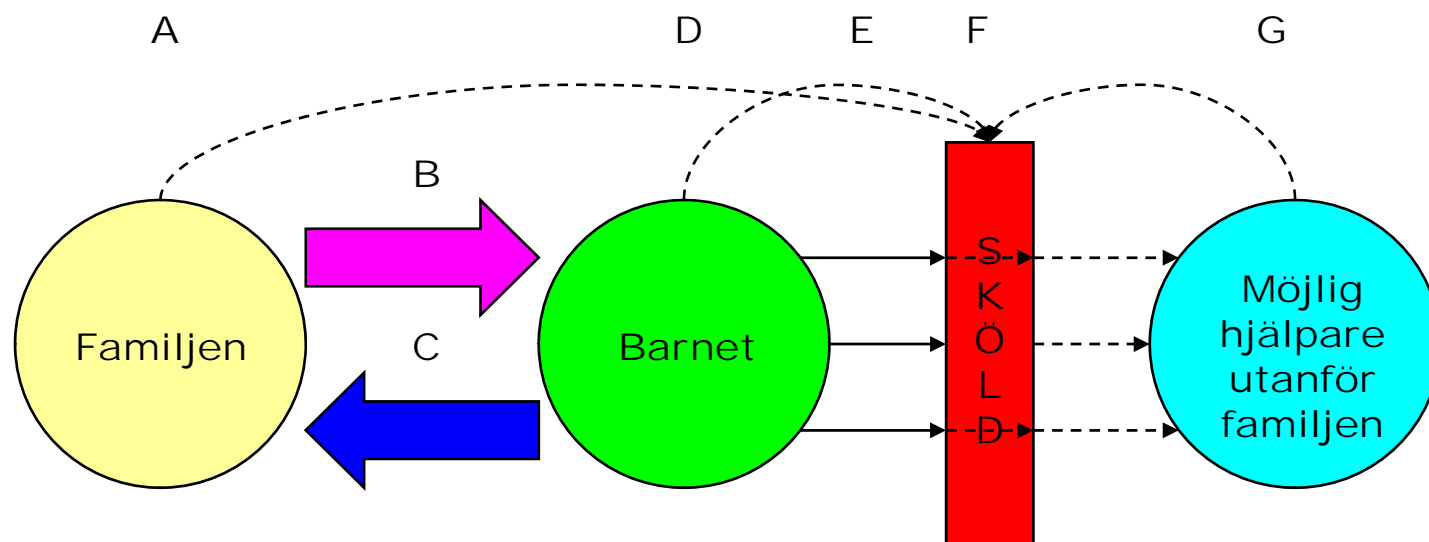
Det osynliga våldet mot själen

A. Riskfaktorer

- Vuxnas missbruk
- Vuxnas ohälsa
- Vuxnas oförmåga
- Styvföräldrar
- Adoptivföräldrar
- Föräldrar från andra kulturer
- Syskon med stora behov
- **Barnets egen partner**

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

Process

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

B. Hur går det till?

Att utsättas för verbal tyranni

Mejl från pojke 9 år:

*”Pappa sa till mig i dag dra åt helvete din bög
jag hatar dig första dagen jag såg dej så
hatade jag dej åk till din mamma i stället för
jag vill inte ha dej här jag ångrar att din
mamma gjorde dej. KAN NI SVARA JAG
BEHÖVER HJÄLP”*

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

B. Hur går det till?

Att utsättas för hot och straff

Pojke 16 år:

”Styvmorsan hatar mig och har sagt tusen gånger att hon vill mörda mig. Jag är livrädd att hon verkligen kommer att göra det en dag. Hon har sagt att i morgon gäller det... Vad menar hon? Just nu hör jag att hon står och slipar en kniv i köket. Hon kanske bara vill skrämma mig, det vore typiskt henne...snälla HJÄLP mig!”

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

B. Hur går det till?

Att utsättas för aggressioner och hat

Flicka 13 år:

”Du får mig att känna mig värdelös och hatad när du säger att du verkligen hatar mig. Du är min mamma, du ska säga att du älskar mig. Inte tvärt om. Jag sliter som ett djur för att slippa bråk och tjafs.”

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

B. Hur går det till?

Att få skuld och orimligt ansvar

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

B. Hur går det till?

Att utsättas för fysisk misshandel

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

B. Hur går det till?

Att utsättas för sexuella övergrepp

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

B. Hur går det till?

Att bli mobbad

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

B. Hur går det till?
Emotionell omsorgssvikt

Flicka 16 år:

”Jag har försökt komma nära mamma men det funkar inte. Jag har aldrig haft bra kontakt med mamma, eller någon annan i släkten”

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

Flicka 15 år:

”Visst, hon slår mig inte eller något sådant, men hon verkar inte bry sig, även om hon gör det. Typ om jag säger någonting om det att pappa slog mig, hon vet om det för hon såg själv på, så verkar hon liksom inte alls bry sig. Skulle jag vara mamma skulle jag ha skrikit argt på pappa som gjort det och typ anmäla...men inte hon.”

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

B. Hur går det till?

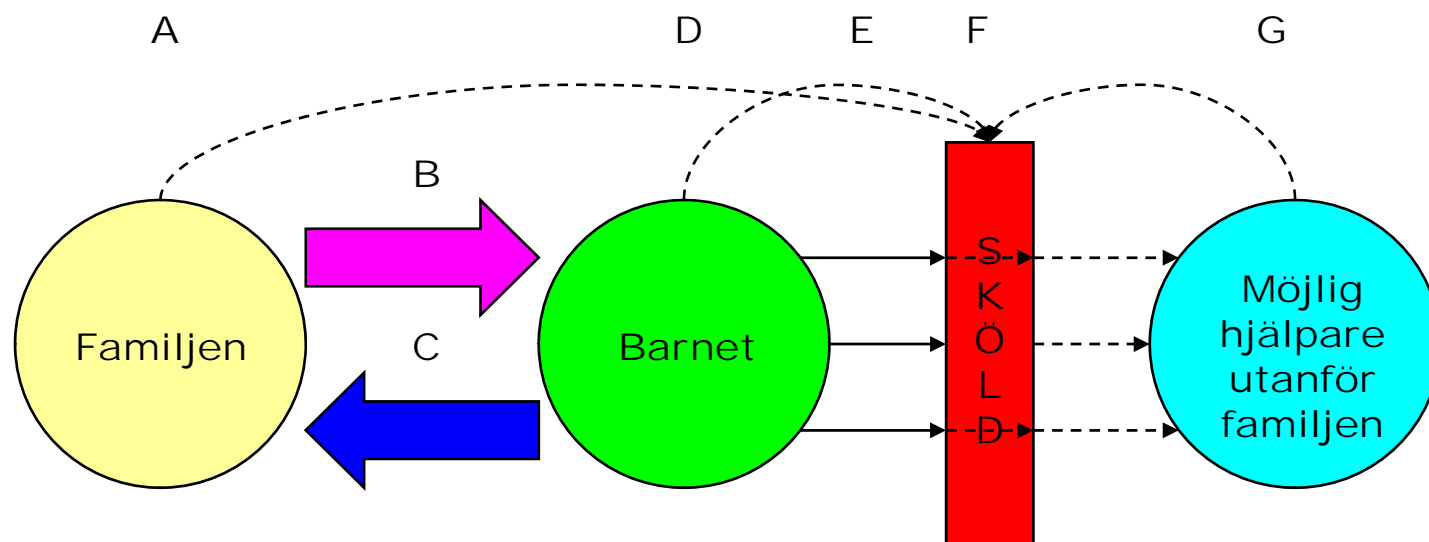
Att vara vittne till våld och hot

Mejl från flicka 12 år:

”Min mammas man, min låssas pappa har slagit henne flera gånger. En gång bröt hon till och med av 2 revben när han slog henne. Jag pallar inte med deras bråk här hemma, jag vill bara hem till pappa. Men när jag är där så tror jag att min låssas pappa slår min mamma. Jag sitter och gråter nästan varje kväll för att hon är skadad och ledsen.”

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

Process

Kan man bli sjuk av ord?

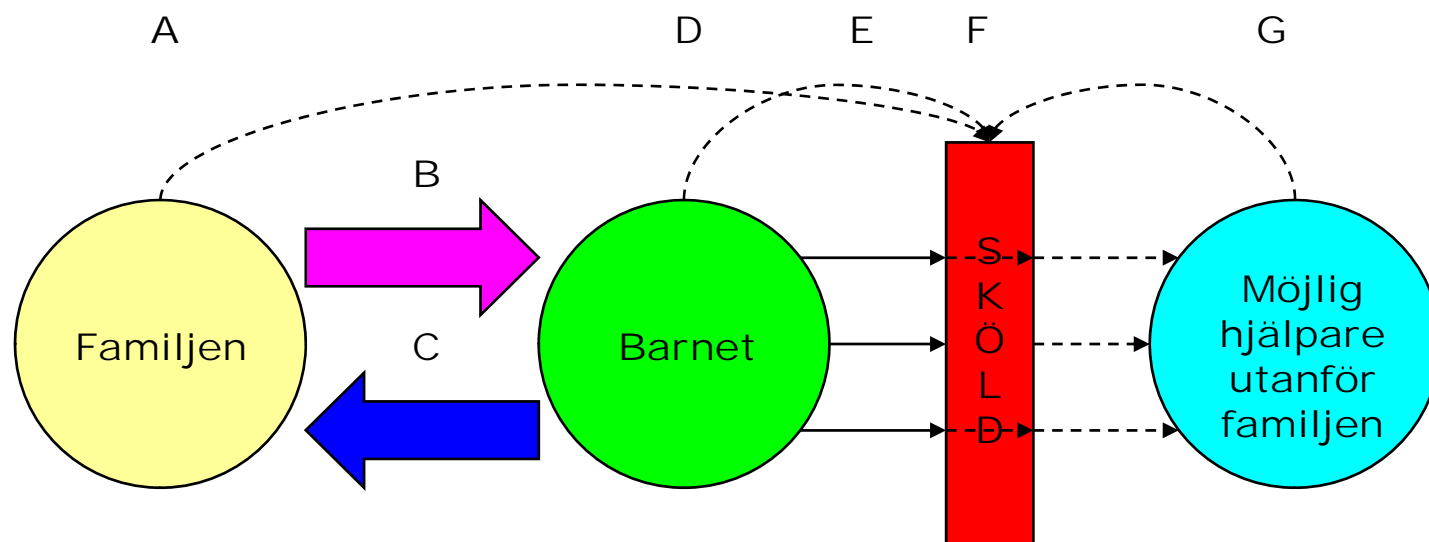
Det osynliga våldet mot själen

C. Barnets respons gentemot familjen

- Att anpassa sig
- Att protestera
- Att skydda sig genom att dra sig undan

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

Process

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

D. Effekter för barnet

- **Reaktioner**

Bråk orsakar smärta

Kan man bli sjuk av ord? Det osynliga våldet mot själen

Mejl från flicka 13 år:

”Min lille bror har nån sorts ADHD och mamma och pappa bråkar hela tiden och ja ligger i min säng och håller för örona. Det här har pågått i 10 år nu är jag 13 år och vet inte om ja står ut längre. När jag och min lille bror säger att dom ska sluta bråka blir mamma sur och kastar ut mig ur huset.”

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

D. Effekter för barnet

- **Reaktioner**

Bråk orsakar smärta

Maktlös

Uttröttad och uppgiven

Omskakad och rädd

Kränk, förnedrad och missförstådd

Värdelös och i vägen

Fylld av aggressioner

Oro

Skuld och skam

Stressad

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

Flicka 12 år:

”Varje gång när mamma har druckit så blir hon arg, hon kan slåss och hotas då. Det gör mig väldigt rädd. Varje dag när mamma har druckit sitter jag vid datorn och gråter och försöker låtsas som ingenting.”

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

D. Effekter för barnet

- Reaktionen
- **Blåmärken i själen**

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

Flicka 20 år:

”Vill inte bli misshandlad mera men känner mig som ett litet kraftlöst barn som vill bli älskat och omtyckt och ha tryggheten. Vill ha en familj..”

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

D. Effekter för barnet

- Reaktionen
- Blåmärken i själen
- **Psykisk ohälsa**

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

Psykisk ohälsa

Man skadar sig själv

Deprimerad

Ångest

Ätstörningar

Kan man bli sjuk av ord? Det osynliga våldet mot själen

Flicka 13 år:

”Jag har allvarlig bulimi. Mer än hälften jag äter kommer upp igen. Jag började med det här pga pappas sk flickvän. Hon har mobbat/trakasserat mig i snart 8 år! Jag klarar inte mer. Jag är väldigt skadad psykiskt. När hon håller på så går han bara därifrån, han har aldrig försökt stoppat det eller nått.”

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

Psykisk ohälsa

Man skadar sig själv

Deprimerad

Ångest

Ätstörningar

Självmodstankar och självmordsförsök

Fysiska symtom

Sömnpblem och mardrömmar

Övriga symtom

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

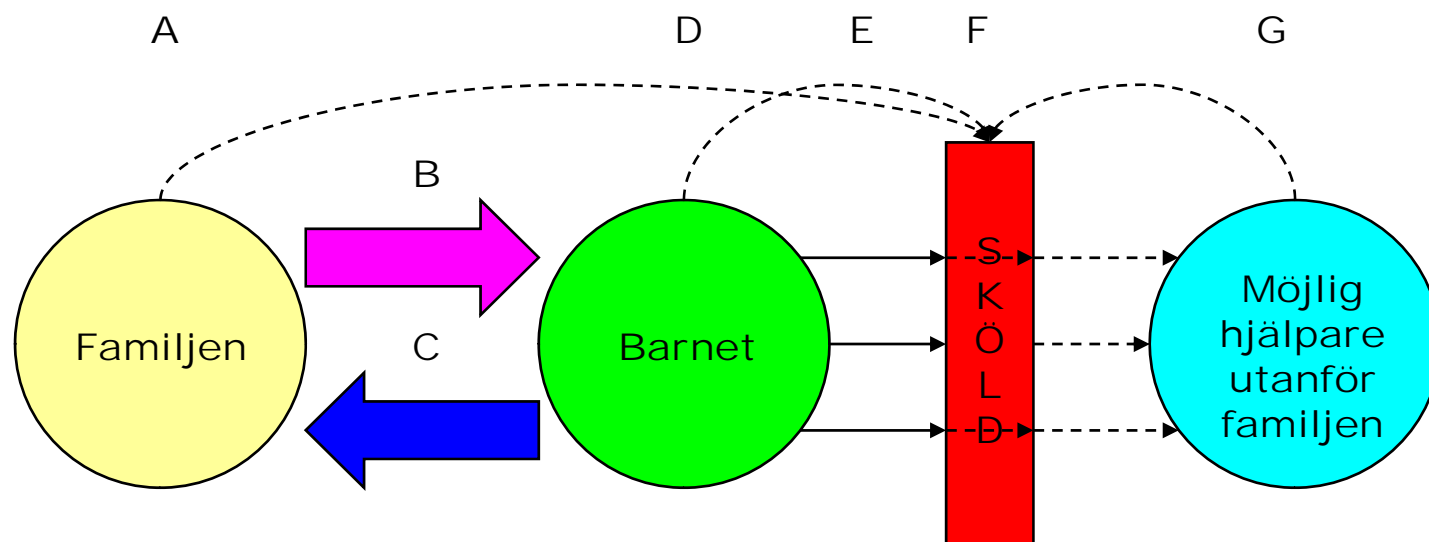
D. Effekter för barnet

- Reaktionen
- Blåmärken i själen
- Psykisk ohälsa
- **Övriga konsekvenser**

Det går ut över skolarbetet
Sociala konsekvenser

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

Process

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

E. Strategier och uttryck

- Man försöker lösa problemen

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

E. Strategier och uttryck

- Man försöker lösa problemen
- **Man försöker stå ut med situationen**

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

E. Strategier och uttryck

- Man försöker lösa problemen
- Man försöker stå ut med situationen
- **Man försöker förstå**

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

E. Strategier och uttryck

- Man försöker lösa problemen
- Man försöker stå ut med situationen
- Man försöker förstå
- **Man agerar utåt**

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

E. Strategier och uttryck

- Man försöker lösa problemen
- Man försöker stå ut med situationen
- Man försöker förstå
- Man agerar utåt
- **Man vänder det mot sig själv**

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

E. Strategier och uttryck

- Man försöker lösa problemen
- Man försöker stå ut med situationen
- Man försöker förstå
- Man agerar utåt
- Man vänder det mot sig själv
- **Man vill ha hjälp**

Kan man bli sjuk av ord?

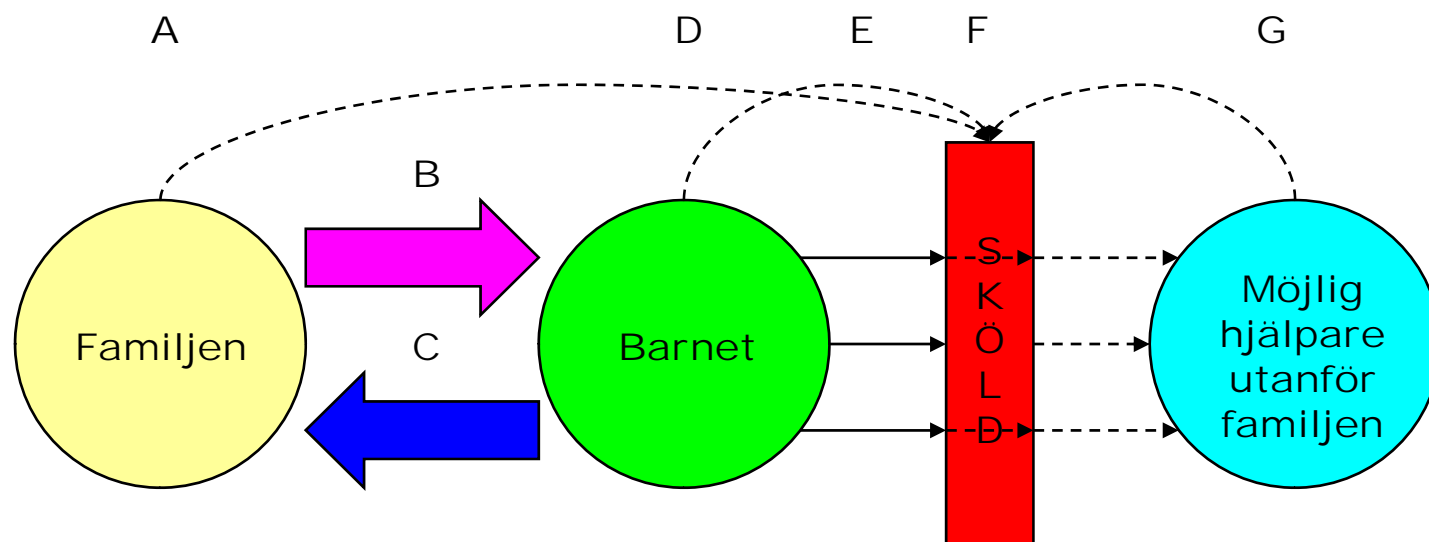
Det osynliga våldet mot själen

E. Strategier och uttryck

- Man försöker lösa problemen
- Man försöker stå ut med situationen
- Man försöker förstå
- Man agerar utåt
- Man vänder det mot sig själv
- Man vill ha hjälp
- **Man vill flytta hemifrån eller dö**

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

Process

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

F. Skölden som hindrar

- Barnets hinder

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

F. Skölden som hindrar

- Barnets hinder
- **Föräldrars hinder**

Kan man bli sjuk av ord? Det osynliga våldet mot själen

Flicka 15 år:

”Min jul och nyår har varit så jävla hemsk, min pappa dricker alldeles för mycket och blir ofta våldsam och elak, min mamma bryr sig inte ens. Även fast soc är inblandade och till dem har hon sagt att pappa knappt dricker alls och att jag i princip ljuger.”

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

F. Skölden som hindrar

- Barnets hinder
- Föräldrars hinder
- **Hjälparens hinder**

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

I. Barns språk när de berättar

- Vanliga ord

hjälp

bråk

dum

rädd

Inte bry sig om

gråter

ledsen

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

I. Barns språk när de berättar

- Vanliga ord
- **Underdrifter kan leda till missförstånd**

Flicka 15 år:

”Jag undrar var gränsen går för ’psykisk misshandel’. Jag förstår att det är en rätt luddig gräns, men jag vill veta om jag har blivit utsatt för det eller inte. Allt jag säger till soc, (om hur mina föräldrar låst in mig, talat om för mig hur värdelös jag är, mamma har sagt att hon ska ta självmord pga mig) allt sånt struntar dom bara i.”

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

Hjälparens hinder

Bristande kunskap och erfarenhet

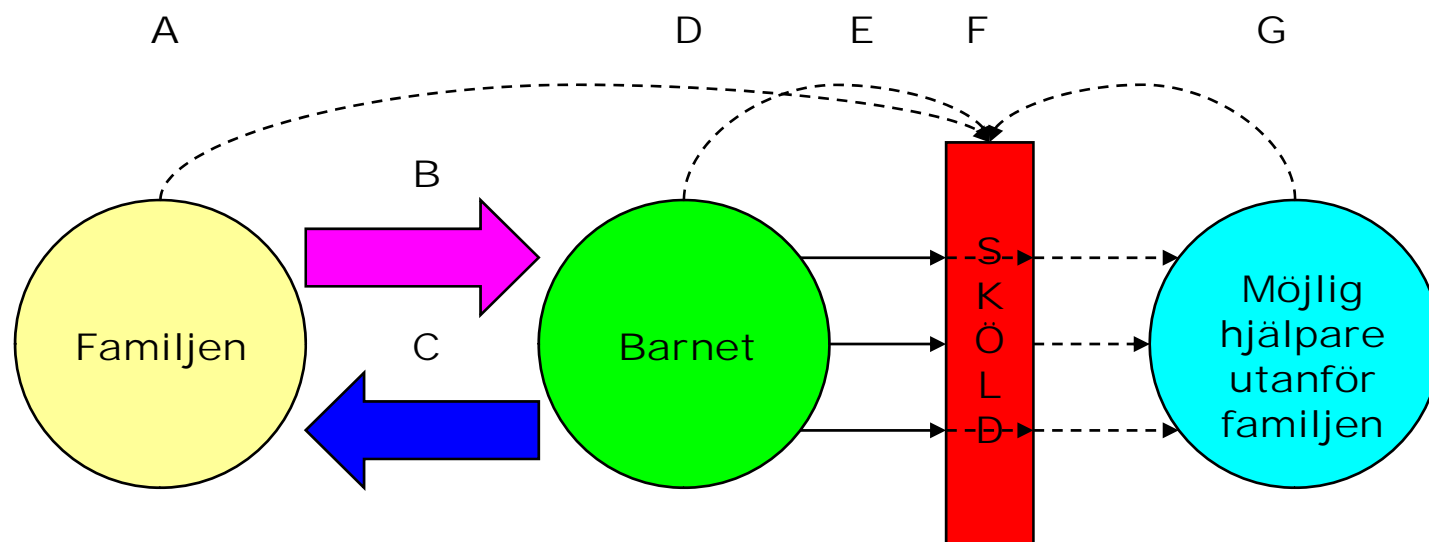
Brister i rutiner och arbetssätt

Organisatoriska orsaker

Hinder till följd av lagstiftning

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

Process

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

G. Vad händer i mötet med
hjälparen och vad blir resultatet?

- Man får adekvat hjälp men den är
bristfällig

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

G. Vad händer i mötet med hjälparen och vad blir resultatet?

- Man får adekvat hjälp men den är bristfällig
- **Åtgärder vidtas som förvärrar situationen**

Kan man bli sjuk av ord?

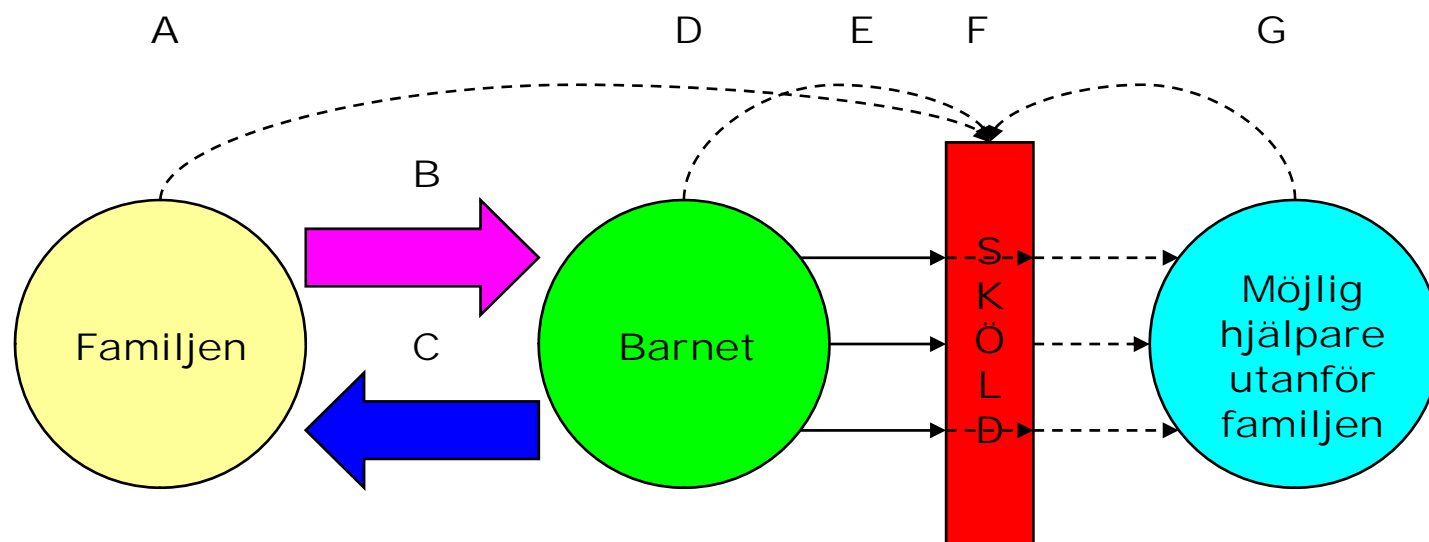
Det osynliga våldet mot själen

G. Vad händer i mötet med hjälparen och vad blir resultatet?

- Man får adekvat hjälp men den är bristfällig
- Åtgärder vidtas som förvärrar situationen
- **Man fick adekvat hjälp som man var nöjd med**

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

Process

Kan man bli sjuk av ord?
Det osynliga våldet mot själen

H. Samband

mellan orsak och verkan

Kan man bli sjuk av ord?

Det osynliga våldet mot själen

Slutsats:

När vi ser ett barn som utsätts för psykisk misshandel eller emotionell omsorgssvikt, kan vi räkna med att det redan drabbats eller kommer att drabbas av någon eller flera av de allvarliga konsekvenser som beskrivits.

Mejl från flicka 16 år:

”Min familj är inte så bra som alla tror, bakom stängda dörrar så visar sig en splittrad familj, en familj som har svårt att acceptera varandra, med en mamma som har grava alkoholproblem, med en lillasyster som blir lämnad utanför och som har blivit slagen av pappan och kritiserad av brodern och mamman, en lillasyster som vill bli älskad av familjen men inget hon gör duger, en lillasyster som sitter vaken ensam på nätterna och gråter, hon kollar på rakbladet men vet att det inte hjälper henne men ändå blir det så att hon grabbar tag i det och trycker in det i handleden, en syster med många mörka hemligheter som bara hennes skrivblock vet om. Den lillasystern är jag.”

BRIS

Kan man bli sjuk av ord?

2008

Det osynliga våldet mot själen

En studie om psykisk barnmisshandel och emotionell omsorgssvikt i BRIS barnkontakter år 2007

BRIS